

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่านิยม อายุความ และเหตุบรรเทาโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. 2565¹

คณากร กาญจนคเชนทร์²

การศึกษาเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่านิยม อายุความ และเหตุบรรเทาโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยม อายุความ และเหตุบรรเทาโทษในการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย เพื่อศึกษาเกี่ยวกับค่านิยม อายุความ และเหตุบรรเทาโทษ ในการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหายตามกฎหมายไทย กฎหมายกฎหมายต่างประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่านิยม อายุความ และเหตุบรรเทาโทษในการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอายุความ เหตุบรรเทาโทษและความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาในการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหายให้มีความชัดเจน สามารถนำมาใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า กฎหมายเกี่ยวกับค่านิยม อายุความ และเหตุบรรเทาโทษในการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย ยังมีปัญหาบางประการจึงนำมาศึกษาวิเคราะห์ ได้ข้อสรุปผลการศึกษาดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมของการกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ได้บัญญัติความผิดตามพระราชบัญญัตินี้สามฐานความผิดได้แก่ ความผิดฐานกระทำความผิดตามมาตรา 5 ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 และความผิดฐานกระทำให้นุกคลสูญหาย ตามมาตรา 7

ถึงแม้พระราชบัญญัตินี้จะมีได้ให้ความหมายของการกระทำความผิด การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำให้นุกคลสูญหาย แต่ในความผิดฐานกระทำการ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่านิยม อายุความและเหตุบรรเทาโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกคลสูญหาย พ.ศ. 2565 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิลา ภักดีคง และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์เทพ วิฑิตอนันต์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนพร จิตต์จรุงเกียรติ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทรมานได้กำหนดองค์ประกอบของความผิดไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องเป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่รัฐด้วย ประการใดๆ ต่อผู้อื่นให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่กฎหมายกำหนด อาทิ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม หรือเพื่อลงโทษผู้ถูกกระทำเพราะเหตุอันเกิดจากการกระทำหรือสงสัยว่ากระทำของผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม หรือข่มขู่หรือขู่เชิญผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม หรือการเลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใดๆ ขณะเดียวกัน การกระทำความผิดฐานบุคคลสูญหายก็ได้กำหนดองค์ประกอบของความผิดเอาไว้ชัดเจนเช่นเดียวกัน กล่าวคือต้องเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัวหรือลักพาตัวบุคคลใดๆ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามด้วยการปฏิเสธว่ามีได้กระทำการดังกล่าว หรือการปกปิดชะตากรรมของบุคคลผู้นั้น หรือสถานที่ควบคุมตัวของบุคคลผู้นั้น ทำให้ญาติไม่สามารถติดต่อผู้นั้นได้ ซึ่งส่งผลทำให้บุคคลผู้นั้น ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

ปัญหาคือ ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำต่อบุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 นั้น ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความผิดว่า เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในการลงโทษหรือกระทำด้วยประการใดๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์ หรือเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจที่มีได้เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 5

ซึ่งทำให้เห็นว่า เป็นการบัญญัติขอบเขตของความผิดฐานนี้ไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าหากการกระทำใดที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในลักษณะลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของบุคคลและมีได้เป็นความผิดฐานกระทำทรมาน การกระทำนั้นจะเป็นความผิดฐานนี้ ซึ่งตีความได้ว่า เป็นการกระทำความผิดในลักษณะใกล้เคียงกับการกระทำทรมานแต่มีความร้ายแรงน้อยกว่า ซึ่งการบัญญัติไว้อย่างกว้างๆ ดังกล่าว ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนไม่ทราบว่าการกระทำใดที่เข้าข่ายเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามมาตรา 5

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สมควรมีการกำหนดนิยามความหมายของ การกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้รวมถึงการนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประกอบคำรับสารภาพในสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนการกระทำอื่นๆ เพื่อหยุดยั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหา นอกจากนี้ ยังควรบัญญัติลักษณะของการกระทำต่างๆ อาทิ การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใช้กำลังมากเกินไปในการจับกุมหรือควบคุมตัว เช่น การใช้เครื่องพันธนาการโดยไม่จำเป็น การใช้อาวุธเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่ให้ความร่วมมือ หรือการกักขังนานเกินควรซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อจิตใจ มาบัญญัติไว้เป็นขอบเขตของความผิดตามมาตรา 6 ฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายมีแนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำต่อบุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของคำพิพากษาต่างประเทศ คำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนในการบังคับใช้

กฎหมาย รวมถึงไม่ละเมิดสิทธิที่จะได้รับการสนับสนุนไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ของผู้ต้องหา อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญซึ่งรัฐต้องให้ความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาเกี่ยวกับอายุความในการกระทำความผิดฐานการกระทำทรมานและ การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี

มาตรา 30 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลลสูญหาย พ.ศ. 2565 กล่าวถึงอายุความไว้ว่า “อายุความสำหรับความผิดตาม มาตรา 7 มิให้เริ่มนับจนกว่าจะทราบชะตากรรมของผู้ถูกทำให้สูญหาย”

จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า ถึงแม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลลสูญหาย พ.ศ. 2565 จะมีการกำหนดฐานความผิดไว้ 3 ฐาน ได้แก่ ความผิดฐานการกระทำทรมานตามมาตรา 5 ความผิดฐานการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 และความผิดฐานการกระทำให้นุกลลสูญหายตามมาตรา 7 แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลลสูญหาย พ.ศ. 2565 กลับบัญญัติเกี่ยวกับอายุความ เฉพาะความผิดฐานการกระทำให้นุกลลสูญหายเท่านั้น โดยมีให้เริ่มนับจนกว่าจะทราบชะตากรรมของผู้ถูกทำให้สูญหาย แต่ไม่ได้มีการกำหนดอายุความสำหรับความผิดฐานการกระทำทรมาน และความผิดฐานการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ประการใด

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ผู้ศึกษาเห็นว่า เพื่อให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลลสูญหาย พ.ศ. 2565 กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอายุความสอดคล้องกับกฎหมายของนานาประเทศที่เห็นว่า การกระทำความผิดภายใต้พระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดที่ร้ายแรง โดยถือว่าเป็นการกระทำต่อมนุษยชาติซึ่งไม่ควรมีการกำหนดอายุความ ขณะเดียวกัน เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายระบบประมวลกฎหมาย ซึ่งยึดถือการกำหนดอายุความตามหลักกฎหมายการลี้ภัย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การกำหนดอายุความในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลลสูญหาย พ.ศ. 2565 ควรนำวิธีการกำหนดอายุความตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรมและประพฤตินุโทษ พ.ศ. 2559 หรือพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีลี้ภัย พ.ศ. 2559 มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดอายุความ กล่าวคือ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

ปัญหาเกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษในความผิดฐานการกระทำทรมาน และการกระทำความผิดฐานการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

มาตรา 41 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุกลลสูญหาย พ.ศ. 2565 ได้กำหนดเหตุบรรเทาโทษไว้ว่า ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 37 มาตรา 38 วรรคสอง มาตรา 39 หรือมาตรา 40 ช่วยให้มีการค้นพบผู้ถูกกระทำให้นุกลลสูญหายก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา โดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัสหรืออยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ใน

การดำเนินคดี ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดเพียงใดก็ได้ โดยมาตรา 37 หมายถึงผู้ที่กระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย มาตรา 38 วรรคสอง การกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหายที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำได้รับอันตรายสาหัสซึ่งกระทำแก่บุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี หญิงมีครรภ์ ผู้พิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้เพราะอายุหรือความป่วยเจ็บ มาตรา 39 หมายถึง การสมคบกันกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย และมาตรา 40 หมายถึง การสนับสนุนให้มีการกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหายภายใต้เงื่อนไขที่กล่าวมาข้างต้น

เห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 นั้น กล่าวถึงเฉพาะเหตุบรรเทาโทษความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหายเท่านั้น แต่มิได้มีการบัญญัติเหตุบรรเทาโทษในการกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน และการกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี ด้วยแต่ประการใด ทำให้ผู้ที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ หรือรู้เห็นว่าการกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน และการกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี ไม่มีบุคคลใดที่จะช่วยยับยั้งมิได้เหตุการณ์ดังกล่าว และโดยส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมในการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สมควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ให้สามารถนำมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับกับความผิดฐานกระทำทรมานและกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยอนุโลม

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับนิยาม อายุความและเหตุบรรเทาโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ปัญหาประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของอธิบดีในการออกระเบียบการจับกุม การควบคุมตัว และการปล่อยชั่วคราวโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของการกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการเพิ่มเติม มาตรา 6 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้แทน

มาตรา 6 ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐลงโทษหรือกระทำด้วยประการใดที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์ หรือเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจที่มีใช้การกระทำความผิดตามมาตรา 5 ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การใช้เครื่องพันธนาการโดยไม่มีเหตุจำเป็นตามสมควร การใช้กำลังในการจับกุมหรือการใช้อาวุธเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่ให้ความร่วมมือเกินความจำเป็น การกักขังนานเกินควรซึ่งก่อให้เกิด

อันตรายต่อจิตใจ การทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์โดยชัดแจ้งโดยไม่ได้รับความยินยอม ถือเป็นการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม

การนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน หรือการนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพในสถานที่เกิดเหตุต่อหน้าสาธารณชนถือเป็นการกระทำที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงอันตรายอันเป็นผลปกติหรือสืบเนื่องจากการลงโทษทั้งปวงที่ ชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. 2565 แต่เดิมที่ไม่มีคำนิยามนั้นมีข้อเสียคือ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายไม่ทราบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองนั้น เป็นการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางประการที่ยังปฏิบัติกันอยู่อย่างต่อเนื่อง เช่น การนำผู้ถูกกล่าวหาไปทำแผนประกอบคำรับสารภาพ การนำตัวมาแถลงข่าว เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์แล้ว ยังเป็นการกระทำที่ย่ำยีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น หากมีการแก้ไขบทบัญญัติข้างต้น ก็จะมีข้อดีคือ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม มีแนวทางการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เพื่อมิให้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 ในภายหลัง นอกจากนี้ยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในกระบวนการยุติธรรมจากการปฏิบัติโดยมิชอบ โดยเฉพาะการกระทำที่ขัดต่อหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาล

ปัญหาเกี่ยวกับอายุความในการกระทำความผิดฐานการกระทำที่ทรมานและการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไข มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. 2565 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้แทน

มาตรา 30 ในการดำเนินคดีความผิดฐานกระทำทรมาน ตามมาตรา 5 ความผิดฐานกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 6 และฐานทำให้นुकคลสูญหายตาม มาตรา 7 ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

อายุความสำหรับความผิดตามมาตรา 7 มิให้เริ่มนับจนกว่าจะทราบชะตากรรมของผู้ถูกกระทำให้นुकคลสูญหาย

ทั้งนี้ แต่เดิมนั้น มีการกำหนดกล่าวถึงอายุความเฉพาะความผิดฐานกระทำให้นुकคลสูญหายว่ามีให้เริ่มนับจนกว่าจะทราบชะตากรรม โดยอายุความของความผิดฐานกระทำทรมาน ฐานกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะเป็นเท่าใดมิได้กำหนดไว้ ทำให้ต้องนำหลักการนับอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้ ซึ่งมีข้อเสียคือ แสดงให้เห็นว่า กฎหมายของประเทศไทยมิได้ให้ความสำคัญกับความผิดทั้งสามฐานความผิดดังกล่าวแตกต่างไปจากการกระทำความผิดอาญาทั่วไป ทั้งที่การกระทำความผิดดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งได้กระทำต่อประชาชนทั่วไป หรือบุคคลซึ่ง

ตกเป็นผู้ต้องหา อันขัดต่อหลักนิติธรรม การแก้ไขกฎหมายโดยการกำหนดมิให้นับอายุความขณะที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป มีข้อดีคือ นอกจากยังคงหลักการนับอายุความตามกฎหมายแห่งการสืบตามระบบประมวลกฎหมายไว้แล้ว ยังทำให้อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม ที่สำคัญผู้ศึกษาเห็นว่า การกำหนดอายุความที่ยาวขึ้นโดยกำหนดมิให้นับรวมเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีมาเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ มีความเหมาะสมกับนำมาใช้กับความผิดร้ายแรงที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำต่อประชาชน รวมถึงผลของการกำหนดกฎหมายเอาไว้ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดต่อมนุษยชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มักไม่ให้กำหนดอายุความ

ปัญหาเกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษในความผิดฐานกระทำความผิดและการกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคลสูญหาย พ.ศ. 2565 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้แทน

มาตรา 41 ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37 มาตรา 38 วรรคสอง มาตรา 39 หรือมาตรา 40 ช่วยให้มีการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำความผิด หรือกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี หรือค้นพบผู้ถูกกระทำให้สูญหายก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา โดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัส หรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดี ศาลจะลดโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดเพียงใดก็ได้ โดยให้นำมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 41 แต่เดิมนั้นกำหนดเหตุบรรเทาโทษเฉพาะความผิดฐานกระทำให้นुकคลสูญหายเท่านั้น โดยหากบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดช่วยให้ค้นพบผู้กระทำให้สูญหายก่อนที่จะเป็นอันตรายสาหัสหรือใกล้จะถึงแก่ชีวิต หรือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดี ศาลจะลดโทษให้บุคคลดังกล่าวเพียงใดก็ได้ อย่างไรก็ตาม แต่มีข้อเสียคือ มิได้มีการกำหนดเหตุบรรเทาโทษในความผิดฐานกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีเอาไว้ด้วย ทำให้ไม่มีมูลเหตุจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดดังกล่าวเข้าขัดขวางหรือยับยั้งกรณีที่ผู้ต้องหาถูกกระทำความผิดหรือกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ทำให้ผู้ต้องหาที่ถูกกระทำความผิดบางรายถึงแก่ชีวิต ดังนั้น การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวจึงมีข้อดีคือ ทำให้มีเหตุบรรเทาโทษในกฎหมาย เป็นมาตรการจูงใจให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี ช่วยยับยั้งมิให้การกระทำความผิดดังกล่าวดำเนินต่อไปจนเป็นเหตุให้ผู้ตกเป็นเหยื่อได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กำชัย จงจักรพันธุ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยระยะเวลาและอายุความ. พิมพ์ครั้งที่

11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563.

เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 เล่ม 2. กรุงเทพฯ : พับลิชชิ่ง, 2562.

คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร. รายงานการพิจารณา

ศึกษา เรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้อับอาย

หายน พ.ศ.” กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563.

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

คณิต ณ นคร. ประมวลกฎหมายอาญา หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.

สุลิตร์ตัน ทองทิพย์. การคุ้มครองแรงงานในงานประมงไทย ในกรอบการเจรจาการค้าไทย-สหภาพยุโรป.

กรุงเทพฯ : กระทรวงการต่างประเทศ, 2563.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. กฎหมายอาญา : หลักและปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2549.

บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 1 : วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุค

ต่างๆ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2562.

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

วิญญูชน, 2558.

บุญเกื้อ สมนึกและคณะ. สิทธิในกระบวนการยุติธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2564.

เอกสารต่างประเทศ

Australian Government. **Prohibition on torture and cruel, inhuman or degrading treatment or**

punishment. [Online], available URL: <https://www.ag.gov.au/ rights-and-protections/human-rights-and-anti-discrimination/human-rights-scrutiny /public-sector-guidance-sheets/prohibition-torture-and-cruel-inhuman-or-degrading-treatment-or-punishment.2023> (September,10).

Black’s law Dictionary. **Discrimination.** [Online], available URL:

[//https://thelawdictionary.org/discrimination/2023](https://thelawdictionary.org/discrimination/2023) (September, 8).

Collins Dictionary. **Torture.** [Online], available URL:

<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/torture.2023> (September,9).

Equality and Human Rights Commission. **Article 3 Freedom from Torture and Inhuman or Degrading**

Treatment. [Online], available URL: [https:// https://www.equalityhumanrights.com/en/ human-rights-act/article-3-freedom-torture-and-inhuman-or-degrading-treatment](https://www.equalityhumanrights.com/en/human-rights-act/article-3-freedom-torture-and-inhuman-or-degrading-treatment). 2023 (September,9).

International Committee of the Red Cross. **Customary International Humanitarian Law: Rules.**

London : Cambridge University Press, 2005.